Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. COLLINS
представено на 8 юни 2023 година [1]

Дело C-178/22

Неизвестни извършители
при участието на:
Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano

(Преюдициално запитване, отправено от Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано, Италия)

„Преюдициално запитване — Обработка на лични данни в сектора на електронните комуникации — Конфиденциалност на комуникациите — Доставчици на електронни съобщителни услуги — Директива 2002/58/ЕО — Член 1, параграф 3 и член 15, параграф 1 — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 7, 8 и 11 и член 52, параграф 1 — Искане на прокуратурата за достъп до данни за разследването и наказателното преследване на квалифицирана кражба на мобилен телефон — Определяне на „тежко престъпление“, обосноваващо сериозна намеса в основни права — Обхват на предварителния контрол за осигуряване на съответствие с изискването за извършването на тежко престъпление — Принцип на пропорционалност“

I. Въведение

1. Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (Прокуратура към Първоинстанционен съд Болцано, Италия) (наричана по-нататък „прокуратурата (Болцано)“) иска от Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано, Италия) да разреши достъп до данни, които са запазени от доставчиците на електронни съобщителни услуги в съответствие с националното право и по-специално позволяват проследяване и идентифициране на източника и местоназначението на комуникации от мобилни телефони.

2. В контекста на това искане Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано) иска от Съда да тълкува член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО [2]. Тази разпоредба дава възможност на държавите членки да въведат законодателни изключения от предвиденото

[1] Език на оригиналния текст: английски.

[2] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11).

в тази директива задължение[3] да се гарантира конфиденциалност на електронните комуникации. В решение Prokuratuur[4] Съдът приема, че достъпът до данни, които позволяват да се направят точни изводи относно личния живот на ползвателя, по силата на мерки, приети съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, представлява сериозна намеса в основните права и принципи, закрепени в членове 7, 8 и 11 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)[5]. Такъв достъп не може да бъде разрешен за целите на предотвратяването, разследването, разкриването и преследването „общо на престъпления“. За да се гарантира спазването на това изискване, той може да се предоставя само в рамките на процедури и производства за борба с „тежката престъпност“[6] и след предварителен контрол от юрисдикция или независима административна структура[7]. Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано) иска от Съда да уточни два аспекта от решение Prokuratuur: понятието „тежка престъпност“ и обхвата на предварителния контрол, който дадена юрисдикция трябва да осъществи съгласно разпоредба от националното право, която я задължава да разреши достъпа до данни, запазени от доставчиците на електронни съобщителни услуги.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

3. Член 5 от Директива 2002/58 е озаглавен „Конфиденциалност на комуникациите“ и предвижда:

„1. Държавите членки гарантират конфиденциалност на съобщенията и свързания трафик на данни през публични комуникационни мрежи и публично достъпни електронни комуникационни услуги, чрез националното си законодателство. По-специално[,] те забраняват слушане, записване, съхранение и други видове подслушване или наблюдение на съобщения и свързаните данни за трафика от страна на лица, различни от потребители[,] без съгласието на заинтересованите потребители, с изключение на законно упълномощени да извършват това в съответствие с член 15[,] параграф 1. […]

[…]“.

4. Член 6 от Директива 2002/58 е озаглавен „Данни за трафик“ и гласи:

„1. Данни за трафик, отнасящи се до абонати и потребители, обработени и съхранени от доставчика на публични комуникационни мрежи или публично достъпни електронни комуникационни услуги, трябва да бъдат изтрити или да се направят анонимни, когато не

[3] Вж. член 5 от Директива 2002/58. Защитата на конфиденциалността на електронните комуникации, която член 5, параграф 1 от Директива 2002/58 гарантира, се прилага за мерките, предприети от всяко лице, различно от потребител, независимо дали е публичноправен, или частноправен субект. Решение от 2 октомври 2018 г., Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, т. 36 и цитираната съдебна практика).

[4] Решение от 2 март 2021 г., Prokuratuur (Условия за достъп до данните за електронните съобщения) (C-746/18, EU:C:2021:152) (наричано по-нататък „решението Prokuratuur“).

[5] Независимо от продължителността на периода, за който се иска достъп до тези данни, и от обема или вида на наличните данни за този период.

[6] Или за предотвратяване на сериозни заплахи за обществената сигурност. Вж. решение Prokuratuur, точки 35, 39 и 45. Вж. също решения от 2 октомври 2018 г., Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, т. 56), и от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 140).

[7] Решение Prokuratuur, точки 48—52.

са необходими повече за целите на предаване на комуникация, без да се накърнява[т] параграф[и] 2, 3 и 5 от настоящия член и член 15, параграф 1.

[…]

5. Обработка на данни за трафик, в съответствие с параграфи 1, 2, 3 и 4, трябва да бъде ограничена до лица, действащи под ръководството на доставчиците на публични комуникационни мрежи и публично достъпни електронни комуникационни услуги, които отговарят за изготвянето на сметки или управлението на трафика, за запитванията на клиенти, за разкриването на измами, за търговията с електронни комуникационни услуги или за обезпечаването на услуга с добавена стойност[,] и трябва да бъде ограничена до това, което е необходимо за целите на тези дейности.

[…]“.

5. Член 9 от Директива 2002/58 е озаглавен „Данни за местонахождение, различни от данни за трафик“ и в параграф 1 предвижда:

„1. Когато данни за местонахождение, различни от данни за трафик, отнасящи се до потребители или абонати на публични комуникационни мрежи или публично достъпни електронни комуникационни услуги, могат да бъдат обработени, такива данни могат да бъдат обработени, само когато се направят анонимни или със съгласието на потребители или абонати до степен и продължителност[,] необходими за предоставяне на услуга с добавена стойност. Доставчикът на услуга трябва да информира потребители или абонати, преди да получи тяхното съгласие, за типа на данни за местонахождение, различни от данни за трафик, които ще бъдат обработени, за целите и за продължителността на обработката и дали данните ще бъдат предадени на трета страна с цел предоставяне на услуга с добавена стойност. На потребителите или абонатите трябва да бъде дадена възможност по всяко време да оттеглят своето съгласие за обработка на данни за местонахождение, различни от данни за трафик.

[…]“.

6. Член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 гласи:

„Държавите членки могат да приемат законодателни мерки, за да ограничат обхвата на правата и задълженията, предвидени в член 5, член 6, член 8, параграф[и] 1, 2, 3, и 4 и член 9 от настоящата директива, когато такова ограничаване представлява необходима, подходяща и пропорционална мярка в рамките на демократично общество, за да гарантира национална сигурност (т.е. държавна сигурност), отбрана, обществена безопасност и превенцията, разследването, разкриването и преследването на [престъпления] или неразрешено използване на електронна комуникационна система, както е посочено в член 13, параграф 1 от Директива 95/46/ЕО[8]. В тази връзка, държавите членки могат, inter alia, да одобрят законодателни мерки, предвиждащи съхранението на данни за ограничен период, оправдани на основанията, изложени в настоящия параграф. Всички мерки, упоменати в настоящия параграф, трябва да бъдат в съответствие с общите принципи на

[8] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

законодателството на Общността, включително онези, упоменати в член 6, параграфи 1 и 2 от Договора за Европейския съюз“.

Б. Националното право

7. Член 132, параграф 3 от Decreto legislativo 30 giugno 2003 n. 196 — Codice in materia di protezione dei dati personali (Законодателен декрет № 196 за приемане на Кодекс за защита на личните данни) от 30 юни 2003 г.[9], изменен неотдавна с член 1 от Decreto-legge 30 settembre 2021 n. 132 — Misure urgenti in materia di giustizia e di difesa, nonché proroghe in tema di referendum, assegno temporaneo e IRAP, convertito con modificazioni nella legge 23 novembre 2021 n. 178 (Декрет-закон № 132 от 30 септември 2021 г.[10], преобразуван с изменения в Закон № 178 от 23 ноември 2021 г.)[11] (наричан по-нататък „член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003“), предвижда:

„3. „В законоустановения срок за съхранение (а именно 24 месеца, считано от датата на съобщението), ако са налице достатъчно данни за извършени престъпления, за които законът предвижда наказание доживотен затвор или лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години, определено в съответствие с член 4 от Codice di procedura penale [Наказателно-процесуален кодекс, наричан по-нататък „Наказателно-процесуалният кодекс“], както и при престъпленията заплаха и тормоз или обезпокояване на хората по телефона, когато заплахата и обезпокояването са сериозни, доколкото са от значение за установяването на фактите, данните се получават след разрешение на съда с мотивирано определение по искане на прокуратурата или по молба на защитника на обвиняемия, на разследваното лице, на пострадалия и на другите частноправни страни;

[…]

3-quater Данните, получени в нарушение на разпоредбите на параграфи 3 и 3-bis, не могат да бъдат използвани“.

8. Член 4 от Наказателно-процесуалния кодекс, който е озаглавен „Правила за определяне на компетентността“, предвижда:

„Компетентността се определя в зависимост от предвиденото в закона наказание за всяко довършено престъпление или опит. Продължаването, рецидивът и обстоятелствата на престъплението не се вземат предвид, с изключение на отегчаващите вината обстоятелства, поради които законът предвижда наказание, различно от наказанието по основния състав на престъплението, както и от наказанията по специалните състави“.

9. Според запитващата юрисдикция прокуратурата може да преследва престъплението квалифицирана кражба *служебно*[12]. Съгласно член 625 от Codice penale (Наказателен кодекс, Италия, наричан по-нататък „Наказателният кодекс“) виновното за квалифицирана кражба лице се наказва по специален състав с лишаване от свобода от две до шест години и

[9] Редовна притурка № 123 към GURI, бр. 174 от 29 юли 2003 г., стр. 11.

[10] GURI, бр. 234 от 30 септември 2021 г., стр. 1.

[11] GURI, бр. 284 от 29 ноември 2021 г., стр. 1.

[12] Италианското законодателство квалифицира кражбите, предмет на разследване пред запитващата юрисдикция, като „тежки“.

глоба от 927 евро до 1 500 евро. Член 624 от Наказателния кодекс предвижда, че лицето, виновно за обикновена кражба, която се преследва по тъжба на пострадалия, се наказва с лишаване от свобода от шест месеца до три години и глоба от 154 евро до 516 евро.

III. Споровете в главното производство и преюдициалният въпрос

10. Прокуратурата (Болцано) образува две наказателни производства срещу неизвестни извършители за квалифицирана кражба на мобилен телефон на основание членове 624 и 625 от Наказателния кодекс [13]. За да разкрие извършителите, прокуратурата отправя до запитващата юрисдикция искане на основание член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 за „[…] разрешение да получи от всички телефонни оператори всички данни, с които разполагат, въз основа на метода за проследяване и локализиране (по-специално телефонни номера и евентуално кодове IMEI [International Mobile Equipment Identity (международен идентификатор на мобилно устройство)] на изходящи/входящи повиквания, посетени/достигнати сайтове, време и продължителност на повикването/връзката и посочване на съответните клетки и/или ретранслатори, телефонни номера и IMEI кодове на изпращачите/получателите на SMS или MMS и когато е възможно, данни за съответните притежатели) на извършените входящи и изходящи телефонни разговори/съобщения, включително в роуминг, дори ако те не са таксувани (позвънявания), от датата на кражбата до датата на обработване на искането“.

11. Запитващата юрисдикция се съмнява дали член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 е съвместим с член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, както е тълкуван в решение Prokuratuur. Тя отбелязва, че на 7 септември 2021 г. Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) [14] е постановил, че тъй като националните съдилища разполагат със свобода на преценката при определянето на престъпленията, които представляват „сериозни заплахи за националната сигурност или други форми на тежка престъпност“, решение Prokuratuur не било пряко приложимо от националните съдилища. След решението на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) италианският законодател приема Декрет-закон № 132 от 30 септември 2021 г., чийто член 132, параграф 3 определя тежките престъпления за целите на получаването на телефонни разпечатки по-специално като престъпления, за които законът предвижда наказание „лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години […]“.

12. Според запитващата юрисдикция установеният в член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 праг за квалифициране на тежките престъпления включва престъпления, които предизвикват много слаба обществена тревога и които могат да се преследват само по тъжба на заинтересованото лице [15]. Следователно по силата на тази разпоредба може да се получи достъп до телефонни разпечатки за кражба на вещ с минимална стойност, като например мобилен телефон или велосипед. Поради това прагът, предвиден в член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003, не спазвал принципа

[13] Първата кражба е извършена на 27 октомври 2021 г. (референтен номер RGNR 9228/2021). Втората кражба е извършена на 20 ноември 2021 г. (референтен номер RGNR 9794/2021). Кражбите на мобилни телефони са извършени в Болцано и собствениците на телефоните са съобщили за тях на карабинерите (полицията).

[14] Cass. Pen. Sez. II, n. 33116, ud. 7.9.2021, est. Pellegrino.

[15] Според запитващата юрисдикция „[т]акъв например е случаят при кражба с взлом, която се наказва по член 614 от Наказателния кодекс с наказание лишаване от свобода от една до четири години. Други престъпления, чийто законоустановен праг на наказанието допуска получаването на телефонни разпечатки, които се наказват само по тъжба на страната, тъй като предизвикват слаба обществена тревога, са престъпленията по член 633 от Наказателния кодекс (самонастаняване в имоти и сгради: лишаване от свобода от една до три години и глоба от 103 евро до 1 032 евро) или по член 640 от Наказателния кодекс (обикновена измама: лишаване от свобода от шест месеца до три години и глоба от 51 евро до 1 032 евро)“.

на пропорционалност съгласно член 52, параграф 1 от Хартата, който изисква във всички случаи тежестта на разследваното престъпление да се претегли спрямо ограничаването на упражняването на основно право. Наказателното преследване на толкова леки престъпления не оправдавало налагането на ограничения върху упражняването на основните права на зачитане на личния живот, защита на личните данни и свободата на изразяване на мнение и свободата на информация [16].

13. Запитващата юрисдикция отбелязва, че свободата на преценка на италианските съдилища, за да откажат да разрешат достъп до телефонни разпечатки, е много ограничена, тъй като при наличие на „достатъчно данни за извършено престъпление“ разрешението трябва да бъде дадено, ако е „от значение за установяване на престъплението“. Съдилищата нямат по-специално компетентност да преценяват тежестта на разследваното престъпление. Законодателят е направил тази преценка, като е приел общо и без да прави разграничение между различните видове престъпления, че достъпът до телефонни разпечатки трябва по-специално да се предостави във връзка с разследването на всички престъпления, за които е предвидено наказание лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години.

14. При тези обстоятелства Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Допуска ли член 15, параграф 1 от [Директива 2002/58] национална правна уредба, съдържаща се в [член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 г.], който в настоящата си редакция гласи следното:

„В законоустановения срок за съхранение, ако са налице достатъчно данни за извършени престъпления, за които законът предвижда наказание доживотен затвор или лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години, определено в съответствие с член 4 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и при престъпленията заплаха и тормоз или обезпокояване на хората по телефона, когато заплахата, тормозът и обезпокояването са сериозни, доколкото са от значение за установяването на фактите, данните се получават след разрешение на съда с мотивирано определение по искане на прокуратурата или по молба на защитника на обвиняемия, на разследваното лице, на пострадалия и на другите частноправни страни“?“.

IV. Производството пред Съда

15. Чешкото, естонското, ирландското, френското, италианското, кипърското, унгарското, нидерландското, австрийското и полското правителство и Европейската комисия представят писмени становища.

16. Устните състезания и отговорите на тези заинтересовани страни и на прокуратурата (Болцано) на зададените им от Съда въпроси са изслушани в съдебното заседание от 21 март 2023 г.

[16] Вж. членове 7, 8 и 11 от Хартата.

V. Анализ

A. По допустимостта

17. Италианското правителство и Ирландия поддържат, че част от преюдициалното запитване е недопустима. Според изложените в акта за преюдициално запитване факти искането за достъп е направено в контекста на разследвания на квалифицирани кражби на мобилни телефони. Ирландия подчертава, че прокуратурата може да преследва това престъпление служебно. Това правомощие отразява схващането, че естеството и последиците на престъплението засягат обществото като цяло. Поради това преюдициалното запитване е хипотетично, доколкото се отнася и до престъпления, които се преследват само по тъжба на заинтересовано лице. Италианското правителство отбелязва, че запитващата юрисдикция се позовава на редица престъпления, които са ирелевантни за висящите пред нея дела. Италианското правителство и Комисията изтъкват, че противно на позоваването в преюдициалното запитване на „лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години“, съгласно член 625 от Наказателния кодекс престъплението квалифицирана кражба се наказва с лишаване от свобода от две до шест години. Поради това Комисията предлага на Съда да преформулира въпроса. Френското правителство също иска от Съда да преформулира въпроса. То счита, че макар Съдът да може да тълкува разпоредби на правото на Съюза, той не е компетентен да преценява съвместимостта на разпоредби на националното право с правото на Съюза.

18. С въпроса си запитващата юрисдикция буквално иска от Съда да се произнесе по съвместимостта на разпоредба от националното право с правото на Съюза. Това само по себе си не е пречка да се даде на запитващата юрисдикция тълкуване на правото на Съюза, в случая на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, което да ѝ позволи да се произнесе по съвместимостта с тази разпоредба на всяка национална правна норма, разглеждана в производството пред нея[17].

19. От акта за преюдициално запитване става ясно, че прокуратурата (Болцано) е поискала достъп до данни, по-специално за да разследва и преследва два случая на престъплението квалифицирана кражба на мобилен телефон на основание член 625 от Наказателния кодекс. При тези обстоятелства позоваванията в преюдициалното запитване на други престъпления, включително на член 624 от Наказателния кодекс (обикновена кражба)[18], са ирелевантни за произнасянето по висящите пред запитващата юрисдикция искания[19]. Доколкото отправеният въпрос се отнася до искането на прокуратурата (Болцано) за достъп до данни с цел разследване на извършването на престъпления, представляващи квалифицирана кражба, той не е хипотетичен. Затова ще ограничa анализа си относно прилагането на член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 до описаните от запитващата юрисдикция факти, които се отнасят до квалифицирани кражби на мобилни телефони.

[17] Вж. по аналогия решение от 17 март 2021 г., Consulmarketing (C-652/19, EU:C:2021:208, т. 33). Съгласно постоянната съдебна практика, по силата на член 267 ДФЕС Съдът трябва да даде на запитващата юрисдикция полезен отговор, който да ѝ позволи да реши спора, с който е сезирана, и с оглед на това при необходимост Съдът следва да преформулира поставените му въпроси. Решение от 25 юли 2018 г., Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599, т. 47 и цитираната съдебна практика).

[18] Извършителят на престъплението обикновена кражба се наказва с лишаване от свобода за срок от шест месеца до три години и следователно попада в обхвата на член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003.

[19] Доколкото в тези позовавания се посочва, че член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 може да бъде изтъкнат при разследването на престъпления, които не са тежки престъпления, вж. точки 35—39 от настоящото заключение.

Б. По същество

1. Предварителни бележки

20. Настоящото преюдициално запитване произтича от искане на прокуратурата (Болцано) за достъп до данни, съхранявани от доставчиците на електронни съобщителни услуги. То не се отнася до запазването на тези данни или до законосъобразността му, по-специално съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58[20]. Данните включват информация за входящи и изходящи повиквания[21], осъществени с откраднатите мобилни телефони, и данни за местонахождение[22]. Въпреки че данните не включват съдържанието на повикванията, те позволяват да се направят точни изводи относно личния живот на лицата, чиито данни са засегнати, като достъпът до тях, изглежда, представлява „сериозна“ намеса в техните основни права[23]. Намесата, до която води достъпът до такива данни, може да е оправдана от целта[24], посочена в член 15, параграф 1, първо изречение от Директива 2002/58, а именно превенцията, разследването, разкриването и преследването на „тежки престъпления“, но не и на престъпленията като цяло. При тълкуването на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 Съдът свързва сериозността на намесата в основните права на лицата с тежестта на разследваното престъпление[25].

2. Компетентност на държавите членки да определят понятието „тежки престъпления“

21. Директива 2002/58 урежда дейността на доставчиците на електронни съобщителни услуги във връзка с обработката на лични данни[26]. Член 1, параграф 3 изрично изключва от обхвата на Директива 2002/58 дейностите на държавата в определени области, като обществената сигурност, отбраната, сигурността на държавата и наказателното право. Посочените в член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 дейности по същество съвпадат с изброените в член 1, параграф 3 от нея и включват дейностите на държавата в областта на

[20] Така преюдициалното запитване се основава на предпоставката, че запазването на исканите данни е законосъобразно. Запазването на обхванатите от Директива 2002/58 данни и достъпът до тях представляват отделни видове намеса в основните права, гарантирани в членове 7, 8 и 11 от Хартата, и изискват различна обосновка съгласно член 52, параграф 1 от нея. Вж. в този смисъл решение от 5 април 2022 г., Commissioner of An Garda Síochána и др. (C-140/20, EU:C:2022:258, т. 47). В точки 29—33 от решение Prokuratuur е направен преглед на правилата, уреждащи запазването на такива данни.

[21] Според член 2, буква г) от Директива 2002/58 „комуникация“ означава всяка информация, обменена или пренесена между определен брой страни с помощта на публично достъпни електронни комуникационни услуги. […]“.

[22] Според член 2, буква в) от Директива 2002/58 „данни за местонахождение“ означава всякакви данни, […] показващи географското местоположение на крайното оборудване на ползвателя на обществено достъпни електронни съобщителни услуги“.

[23] Решение Prokuratuur, точки 34 и 35. Вж. по аналогия решение от 2 октомври 2018 г., Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, т. 59—62). Националният съд следва да прецени дали достъпът до разглежданите данни представлява „сериозна“ намеса в основните права на лицата, за които се отнасят тези данни. Настоящото заключение се основава на схващането, че намесата, до която води достъпът до описаните в точка 10 от настоящото заключение данни, е сериозна.

[24] Изброяването на целите в член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 е изчерпателно. Решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 90).

[25] Вж. в този смисъл заключението на генерален адвокат Saugmandsgaard Øe по дело Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, т. 79—82 и цитираната съдебна практика). Във връзка с целта за борба с престъпността подобен достъп може по принцип да се предостави само до данните на лица, които са заподозрени, че подготвят, извършват или са извършили тежко престъпление или още че по някакъв начин са участвали в такова престъпление. Решение от 5 април 2022 г., Commissioner of An Garda Síochána и др. (C-140/20, EU:C:2022:258, т. 105).

[26] Вж. в този смисъл член 3 от Директива 2002/58, който предвижда, че директивата се прилага при обработката на лични данни във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги. Вж. също решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 70 и 74), и по аналогия заключението на генерален адвокат Szpunar по дело La Quadrature du Net и др. (Лични данни и действия за борба с фалшифицирането) (C-470/21, EU:C:2022:838, т. 38).

наказателното право, които са изрично изключени от обхвата на Директива 2002/58[27]. Следователно има ясна връзка между дейностите на държавата, които член 1, параграф 3 от Директива 2002/58 изключва от обхвата на тази директива, и законодателните мерки, които държавите членки могат да приемат съгласно член 15, параграф 1 от нея[28].

22. Независимо от тази ясна връзка Съдът последователно постановява в практиката си, че тъй като член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 изрично разрешава на държавите членки да приемат описаните в него национални законодателни мерки, тези мерки попадат в обхвата на тази директива. От тази съдебна практика следва, че понятието „дейности", включително „дейностите на държавата в областта на наказателното право" по член 1, параграф 3 от Директива 2002/58, не включва законодателните мерки, посочени в член 15, параграф 1 от тази директива[29].

23. Нито член 2 от Директива 2002/58, който съдържа редица определения за целите на прилагането на тази директива, нито която и да е друга разпоредба на Директива 2002/58, включително член 15, параграф 1, дава определение на понятието „престъпления". Директива 2002/58 не съдържа списък на „престъпленията"[30]. Освен това съдебната практика, която тълкува член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, не дава определение на това понятие[31].

24. Въпреки липсата на такива определения Директива 2002/58 не предвижда всяка държава членка да определя понятието „престъпления" в съответствие с националното си право[32]. Съгласно постоянната практика на Съда от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза и принципа на равенство следва, че разпоредба от правото на Съюза, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държава членка с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза. При тълкуването на член 15, параграф 1 от

[27] Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 97).

[28] За да се гарантират национална сигурност, отбрана, обществена безопасност, превенцията, разследването, разкриването и преследването на престъпления и неразрешено използване на електронната комуникационна система.

[29] Решения от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 98), и от 6 октомври 2020 г., Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, т. 38 и цитираната съдебна практика).

[30] Вж. обаче член 2, параграф 2 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 година (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24), в който се изброяват престъпленията, които дават основание за предаване съгласно европейска заповед за арест, и приложение II към Директива (ЕС) 2016/681 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно използването на резервационни данни на пътниците с цел предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на терористични престъпления и тежки престъпления (ОВ L 119, 2016 г., стр. 132), в което се изброяват „тежките престъпления", определени в член 3, точка 9 от тази директива.

[31] В Директива 2002/58 не се споменават „престъпления от общ характер", „тежки престъпления" или „престъпление(я)". Съдът използва тези понятия в практиката си, без да даде определения за тях или критерии, които националните законодатели могат да използват при определянето им. Вж. например решения от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 115 и 125), и от 2 октомври 2018 г., Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, т. 54, 56 и 63). Вж. във връзка с това и точка 45 от решение Prokuratuur.

[32] Вж. обаче член 1, параграф 1 от Директива 2006/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за запазване на данни, създадени или обработени, във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи и за изменение на Директива 2002/58/ЕО (ОВ L 105, 2006 г., стр. 54; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 53, стр. 51), който гласи: „Настоящата директива има за цел да хармонизира разпоредбите на държавите членки, свързани със задълженията на доставчиците на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи по отношение запазването на някои данни, които са създадени или обработени от тях, за да се гарантира, че данните са достъпни за разследването, разкриването и преследването на сериозни престъпления, *както те са определени в националното право на всяка държава членка*" (курсивът е мой). С решение от 8 април 2014 г., Digital Rights Ireland и др. (C-293/12 и C-594/12, EU:C:2014:238), Съдът обявява Директива 2006/24/ЕО за невалидна.

Директива 2002/58 понятието „престъпления“ може, поне по принцип, да се разглежда като самостоятелно понятие на правото на Съюза, което трябва да се тълкува еднакво на територията на всички държави членки [33].

25. Десетте държави членки, които са представили становища пред Съда и Комисията, са единодушни обаче, че всяка държава членка трябва да определи „престъпленията“, включително тежките престъпления, на които член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 се позовава, като препраща към тяхното национално законодателство.

26. Съгласен съм с тези становища по следните съображения.

27. Първо, Съдът вече е посочил, че в контекста на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 държавите членки са тези, които определят основните интереси на своята сигурност и предприемат подходящи мерки, за да гарантират вътрешната и външната си сигурност [34]. Макар да не се е произнесъл изрично, Съдът, изглежда, по този начин е приел, че понятието „национална сигурност“ по член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 не е самостоятелно понятие на правото на Съюза, въпреки липсата на определение за него или на изрично препращане към правото на държавите членки [35]. Не виждам причина, поради която същият подход да не се прилага по отношение на компетентността на държавите членки да определят понятията „престъпления“ или „тежки престъпления“ за целите на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58. Понятията „престъпления“, „обществена безопасност“ и „национална сигурност“ в тази разпоредба могат да се считат за noscitur a sociis, тъй като, изглежда, законодателят на Съюза е искал всяко от тях да бъде третирано по подобен начин, включително по отношение на начина на тяхното дефиниране [36].

28. Второ, член 4 параграф 2 ДЕС изисква Съюзът да зачита националната идентичност на държавите членки, присъща на техните основни политически и конституционни структури. В преамбюла на Хартата също се потвърждава, че макар Съюзът да допринася за съхраняването и развитието на общи ценности, той по-специално зачита многообразието на културите и традициите на европейските народи. Определянето на престъпленията и

[33] Вж. по аналогия решение от 7 септември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Характер на правото на пребиваване по член 20 ДФЕС) (C-624/20, EU:C:2022:639, т. 19 и 20).

[34] Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 99 и 136).

[35] Освен това член 4, параграф 2 ДЕС предвижда, че националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава членка. Фактът, че национална мярка е приета за защита на националната сигурност, не може да доведе до изключване на приложимостта на правото на Съюза и да освободи държавите членки от необходимостта от спазване на това право. Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 99 и 135).

[36] Въпреки че значението на целта за опазване на националната сигурност надхвърля това на целите за борба с тежката престъпност и следователно може да оправдае по-сериозна намеса в основните права, тази цел не засяга правото на държавите членки да определят понятията „престъпления“ или „тежки престъпления“. Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 136).

наказанията[37] отразява националната чувствителност и традиции, които се различават значително не само между държавите членки, но и във времето, успоредно с обществените промени[38].

29. В този контекст може да се отбележи, че при определянето на престъпленията и наказанията държавите членки вземат предвид множество различни фактори в различна степен. Преценката на държава членка за „тежестта“ на дадено престъпление често, ако не и неизменно, се отразява на тежестта на наложеното наказание. Срокът на наказанието лишаване от свобода може да отразява анализа на редица фактори, сред които възприеманата присъща „тежест“ на престъплението и относителната му „тежест“ в сравнение с други престъпления. Не бяха изтъкнати никакви причини, поради които държавите членки не следва да упражняват тази компетентност, нито защо в конкретния разглеждан контекст следва да се прилага различен подход при определянето на понятията „престъпления“, „тежки престъпления“ или „престъпления като цяло“.

30. Компетентността на държавите членки в областта на наказателното право не засяга компетентността на Съюза да установява в някои случаи например минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкциите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие[39]. Законодателят на Съюза обаче не е установил правила за определянето на престъпленията по член 15, параграф 1 от Директива 2002/58[40]. Всъщност, както посочих[41], от текста на член 1, параграф 3 от Директива 2002/58 е видно, че с приемането на тази директива законодателят на Съюза не е възнамерявал да упражнява никаква компетентност в областта на наказателното право.

[37] А също и на смекчаващите и отегчаващите вината обстоятелства.

[38] Генерален адвокат Saugmandsgaard Øe счита, че наказателното законодателство и нормите на наказателния процес попадат в компетентността на държавите членки, макар че правният ред на последните все пак може да бъде засегнат от разпоредбите на правото на Съюза, приети в тази област по-специално на основание член 83, параграф 2 ДФЕС. Следователно няма обща разпоредба, предоставяща хармонизирано определение на понятието „тежко престъпление“. Заключение по дело Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, т. 95). Генерален адвокат Pitruzzella посочва, че определянето на понятието „тежко престъпление“ трябва да се остави на преценката на държавите членки. Всъщност съгласно националните правни системи едно и също престъпление може да бъде наказвано повече или по-малко строго. Определението на утежняващите вината обстоятелства също е различно в отделните държави членки. Заключение по дело Prokuratuur (Условия за достъп до данните за електронните съобщения) (C-746/18, EU:C:2020:18, т. 91 и 92). За разлика от него, генерален адвокат Szpunar счита, че „понятието „тежка престъпност“ трябва да получи самостоятелно тълкуване. Това понятие не може да зависи от критериите на всяка държава членка, тъй като противното би означавало да се заобикалят изискванията на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 в зависимост от това дали държавите членки възприемат широко разбиране на понятието за борба с тежката престъпност“. Заключение по дело La Quadrature du Net и др. (Лични данни и действия за борба с фалшифицирането) (C-470/21, EU:C:2022:838, т. 74).

[39] Член 83, параграф 1, първа алинея ДФЕС. Вж. също решение от 21 октомври 2021 г., Окръжна прокуратура — Варна (C-845/19 и C-863/19, EU:C:2021:864, т. 32).

[40] Вж. по аналогия решение Prokuratuur, точки 41 и 42. Съдът постановява, че при липсата на правила на Съюза в тази област и въз основа на принципа на процесуална автономия „в рамките на образувано наказателно производство срещу заподозрени в извършването на престъпления лица по принцип само националното право следва да определи правилата относно допустимостта и преценката на данни и на доказателства, които са били получени посредством общо и неизбирателно съхранение на тези данни в разрез с правото на Съюза“. Правното основание на Директива 2002/58 е член 114 ДФЕС (предишен член 95 ДЕО), а не например член 83, параграф 1, първа алинея ДФЕС. Правните основания на Директива 2016/681 обаче са член 82, параграф 1, втора алинея, буква г) ДФЕС (съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси) и член 87, параграф 2, буква а) ДФЕС (полицейско сътрудничество).

[41] Вж. точка 21 от настоящото заключение.

31. Тези две причини са достатъчни, за да се обясни защо — независимо че националните законодателни мерки, приети съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 за разследване и преследване на престъпления, попадат в обхвата на тази мярка —държавите членки си запазват компетентността да определят понятието „престъпления“, включително „тежки престъпления“, и да определят наказания за извършването им [42].

3. По степента на контрол върху упражняването на предвидената в член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 възможност за дерогация от принципа на конфиденциалност

32. Съдът подчертава, че възможността за дерогиране [43], по-специално от принципа на конфиденциалност, предвиден в член 5, параграф 1 от Директива 2002/58, трябва да се тълкува стриктно, за да не се превърне в общо правило и по този начин да лиши този принцип от съдържание [44]. Следователно при упражняването на тази възможност трябва да се спазят по-специално принципите на равностойност [45] и ефективност [46]. Трябва да се спазят и общите принципи на правото на Европейския съюз, включително принципът на пропорционалност [47], както и членове 7, 8 и 11 [48] и член 52, параграф 1 от Хартата [49]. Целта за борба с тежката престъпност винаги трябва да се съвместява с упражняването на засегнатите по този начин основни права. Правата, закрепени в членове 7, 8 и 11 от Хартата, не са абсолютни, а трябва да се разглеждат във връзка със своята социална функция [50]. Всъщност член 52, параграф 1 от Хартата предвижда, че ограниченията на упражняването на тези права, стига тези ограничения да са предвидени в закон, трябва да зачитат основното съдържание на същите права и при спазване на принципа на пропорционалност трябва да са необходими и действително да отговарят на признати от Европейския съюз цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора. Следователно националните законодателни мерки, приети въз основа на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, трябва действително и строго да преследват някоя от целите, изброени в тази разпоредба. Те трябва да се основават на обективни критерии, да са правно обвързващи и да установяват ясни и точни правила,

42 Вж. по аналогия решение от 23 октомври 2007 г., Комисия/Съвет (C-440/05, EU:C:2007:625, т. 66, 70 и 71 и цитираната съдебна практика). Вж. също решение от 28 април 2011 г., El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, т. 53).

43 Член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 предвижда, че държавите членки „могат да приемат“ законодателни мерки, които ограничават някои права и задължения, предвидени в тази директива.

44 Решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 89). Генерален адвокат Saugmandsgaard Øe счита, че „макар всяка държава членка да има възможност да преценява какъв праг на наказанието е удачен, за да е налице тежко престъпление, тя все пак е задължена да не установява този праг толкова ниско с оглед на обичайния размер на приложимите в нея наказания, че изключенията от забраната за съхраняване и използване на лични данни, предвидени в посочения член 15, параграф 1, да се превърнат в принципи […]“. Заключение по дело Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, т. 114).

45 Нищо не показва, че разглежданият италиански закон не е в съответствие с този принцип.

46 Решение от 5 април 2022 г., Commissioner of An Garda Síochána и др. (C-140/20, EU:C:2022:258, т. 127).

47 Вж. също съображение 11 от Директива 2002/58.

48 Вж. също съображение 2 от Директива 2002/58.

49 Решения от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 89), и от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 111—113). Вж. също заключението на генерален адвокат Saugmandsgaard Øe по дело Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, т. 116—120). В решението от 8 март 2022 г., Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Директен ефект) (C-205/20, EU:C:2022:168, т. 31), Съдът припомня, че държавите членки са длъжни да спазват принципа на пропорционалност, когато прилагат правото на Съюза. В този контекст държавите членки трябва да спазват член 49, параграф 3 от Хартата, когато приемат санкции с наказателноправен характер, дори при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на тези санкции.

50 Член 52, параграф 1 от Хартата. Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 120).

предвиждащи материалните и процесуалните условия, при които доставчиците на електронни съобщителни услуги трябва да предоставят на компетентните национални органи достъп до данни [51].

33. За да се гарантира пълното спазване на тези условия на практика, достъпът на компетентните национални органи до запазените данни трябва по принцип [52] да подлежи на предварителен контрол от юрисдикция или независима административна структура [53] след мотивирана молба на тези органи и уведомяване на засегнатите лица [54]. Според постоянната съдебна практика при извършването на този предварителен контрол юрисдикцията или независимата административна структура трябва да съвмести различните разглеждани интереси и права, за да осигури справедливо равновесие между нуждите на разследването и необходимостта да се гарантират основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни на засегнатите лица [55].

34. В настоящия случай член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 установява условията, при които националният съд трябва да разпореди на доставчиците на електронни съобщителни услуги да предоставят на прокуратурата достъп до данни по нейно искане. Не се оспорва [56], че член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 определя ясно и точно обстоятелствата и условията, при които националният съд може да разпореди на доставчиците на електронни съобщителни услуги да предоставят такъв достъп. Запитващата юрисдикция обаче счита, че наказанието „лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години“ е твърде широко, тъй като включва в обхвата си престъпления като обикновена кражба, които предизвикват слаба обществена тревога.

35. Макар член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 потенциално да обхваща широк кръг от престъпления, в настоящото производство Съдът не разполага с доказателства, че той обхваща толкова голям брой престъпления, че достъпът до данни във връзка с тях да се превърне в правило, а не да бъде изключение [57]. Предвиденият в тази разпоредба праг на максималния срок на лишаване от свобода от не по-малко от три години не изглежда прекомерно нисък [58]. По аналогия член 3, точка 9 от Директива 2016/681 [59] определя понятието „тежки престъпления“ като „престъпленията, изброени в приложение II, които са наказуеми с лишаване от свобода или с мярка за задържане за максимален срок от най-малко три години съгласно националното право на държава

[51] Решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 117—119). Вж. също решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 110 и т. 129—133).

[52] Например член 132, параграф 3a от Законодателен декрет № 196/2003 установява специални правила за достъп до данни в неотложни случаи. В заключението си по дело La Quadrature du Net и др. (Лични данни и действия за борба с фалшифицирането) (C-470/21, EU:C:2022:838, т. 99—105), генерален адвокат Szpunar счита, че предварителният контрол е необходим само когато е налице сериозна намеса в личния живот на потребителите на електронни съобщителни услуги. Предварителен контрол е необходим, тъй като намесата в настоящото производство е сериозна поради естеството на данните, до които прокуратурата иска достъп.

[53] Практиката на Съда, а не Директива 2002/58 установява изискването за предварителен контрол: решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 120 и 121 и цитираната съдебна практика).

[54] Решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 120 и 121).

[55] Решение Prokuratuur, точка 52.

[56] При условие че бъде потвърдено от запитващата юрисдикция.

[57] Вж. анализа в заключението на генерален адвокат Saugmandsgaard Øe по дело Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, т. 116—120). Този въпрос в крайна сметка трябва да се прецени от запитващата юрисдикция.

[58] Обстоятелството, че определянето на престъпленията и системата на наказанията в една държава членка се различават от тези в друга държава членка, не може само по себе си да засегне пропорционалността на правната уредба. Вж. по аналогия решение от 8 юли 2010 г., Sjöberg и Gerdin (C-447/08 и C-448/08, EU:C:2010:415, т. 38).

[59] Директива (ЕС) 2016/681 се отнася до предаването и обработването на данни на пътниците с цел предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на терористични престъпления и тежки престъпления.

членка“ [60]. Съдът обаче постановява, че тъй като член 3, точка 9 от Директива 2016/681 се отнася до приложимия максимален срок на наказанието, а не до минималния, не може да се изключи, че съответните „данни могат да бъдат обработвани за целите на борбата с престъпленията, които — въпреки че отговарят на установения в тази разпоредба критерий относно прага на тежестта — представляват по-скоро обикновено престъпление, отколкото тежко престъпление, като се имат предвид особеностите на националната наказателноправна система“ [61].

36. Наказанието от три години по член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 се отнася до приложимото максимално наказание и така би могло да се прилага за престъпления като обикновена кражба [62]. Поради това е необходимо да се разгледа как член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 се прилага на практика. Освен ако запитващата юрисдикция не установи друго, член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003, изглежда, установява два различни стандарта за предварителен контрол от националната юрисдикция в зависимост от естеството на разследваните престъпления.

37. Първият от тези стандарти за контрол изисква [63] националните съдилища да разрешат на прокуратурата достъп до данните, запазени от доставчиците на електронни съобщителни услуги, ако тези данни са релевантни за целите на установяването на фактите и има достатъчно доказателства за извършването на престъпление, изразяващо се в заплаха и тормоз или обезпокояване на хората по телефона, когато заплахата или обезпокояването са сериозни. Ето защо националната юрисдикция трябва да извърши индивидуална преценка на тежестта на разглежданото престъпление и да провери дали разследването и наказателното преследване на това престъпление обосновават ограничаване на общите права, закрепени в членове 7, 8 и 11 от Хартата, и на специалните права по членове 5, 6 и 9 от Директива 2002/58. Този стандарт изисква в даден случай да се извърши индивидуална преценка дали намесата в тези права е пропорционална в сравнение с целта от обществен интерес за борба с престъпността.

38. За разлика от това, вторият стандарт за контрол, който е релевантен в контекста на настоящото производство, изисква [64] националните съдилища да разрешат на прокуратурата достъп до данните, запазени от доставчиците на електронни съобщителни услуги, ако тези данни са релевантни за целите на установяването на фактите и има достатъчно доказателства за извършването на престъпление, за което се предвижда наказание, по-специално лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три

[60] Съдът постановява, че произтичащите от тази разпоредба изисквания, свързани с естеството и тежестта на приложимото наказание, по принцип са такива, че ограничават прилагането на установената с Директива (ЕС) 2016/681 система до престъпления, които имат необходимата степен на тежест, за да се обоснове намесата в основните права, закрепени в членове 7 и 8 от Хартата. Решение от 21 юни 2022 г., Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, т. 150).

[61] Така Съдът постановява, че държавите членки трябва да гарантират, че установената с Директива (ЕС) 2016/681 система се ограничава до борбата с тежката престъпност, а не с обикновената престъпност. Решение от 21 юни 2022 г., Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, т. 151 и 152). Предметът и обхватът на Директива (ЕС) 2016/681, която предвижда по-специално обмен на резервационни данни на пътниците между държавите членки, не съвпадат с тези на Директива 2002/58. Следователно разпоредбите на тези директиви трябва да се преценяват поотделно и по същество. В това отношение и за разлика от позицията по отношение на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, понятието „тежки престъпления“ по Директива 2016/681 е самостоятелно понятие на правото на Съюза. Вж. във връзка с това също съображение 12 и член 3, точка 9 от Директива 2016/681, както и приложение II към нея.

[62] Вж. по аналогия решение от 21 юни 2022 г., Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, т. 151).

[63] В текста на оригиналния език е използван изразът „i dati sono acquisiti“.

[64] Освен ако запитващата юрисдикция не установи друго, използването на изявително наклонение в член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 („i dati sono acquisiti“) означава, че националният съд предоставя достъп до въпросните данни, при условие че са изпълнени обективните условия, които тази разпоредба налага.

години. В този случай ролята на националния съд се ограничава до проверка дали тези обективни изисквания са изпълнени, без да има каквато и да е възможност да извърши индивидуална преценка на интересите в разглеждания случай[65] Следователно извършваният от националния съд контрол съгласно член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 няма каквато и да е действителна връзка с конкретните обстоятелства по разглежданото от него дело.

39. Въпреки че националните съдилища може да нямат компетентност да упражняват контрол върху определението на законодателя за престъпленията или да упражняват контрол върху решението на законодателя относно тежестта на престъпленията[66], тези съдилища трябва да са компетентни да извършат индивидуална преценка дали предоставянето на достъп съгласно законодателните мерки, приети на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, до чувствителни данни, които позволяват да се направят точни изводи относно личния живот на потребителя — което представлява сериозна намеса в основните права, закрепени в членове 7, 8 и 11 и член 52, параграф 1 от Хартата — е пропорционално.

40. Следователно съгласно мерките, приети на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, достъп до чувствителни данни може да не бъде предоставен, освен ако i) разглежданото престъпление достига предварително определения от националния законодател праг на тежест и ii) юрисдикция или друга независима административна структура приеме след индивидуална преценка или контрол, че намесата в основните права, до която води такъв достъп, е пропорционална с оглед на целта от обществен интерес за борба с престъпността в конкретния случай. В някои случаи обаче достъп до такива данни може да не бъде предоставен дори когато престъплението достига определения съгласно националното право праг на тежест.

41. Престъплението квалифицирана кражба в настоящия случай се счита за „тежко“ съгласно националното право, тъй като за него се предвижда наказание, по-специално лишаване от свобода от две до шест години, което е в съответствие с прага на тежест, предвиден в член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003[67]. При прилагането на мерките, приети съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, италианските съдилища, изглежда, не са компетентни да поставят под въпрос квалификацията на квалифицираната кражба като „тежко престъпление“ съгласно националното право. Когато не е достигнат определеният в националното право праг на тежест, запитващата юрисдикция не може да предостави достъп до исканите данни[68].

[65] В съдебното заседание становищата на прокуратурата (Болцано) и на италианското правителство относно ролята на националния съд и обхвата на предварителния контрол по член 132, параграф 3 от Законодателен декрет № 196/2003 се различават. Докато прокуратурата (Болцано) поддържа, че преди да предостави достъп до такива данни, националният съд трябва да извърши индивидуална преценка на пропорционалността на предоставянето на този достъп, италианското правителство подчертава, че в съответствие с член 101 от Costituzione della Repubblica Italiana (Конституция на Италианската република) и член 1 от Наказателния кодекс националният съд е обвързан от принципа на законност и следователно не може да приеме това, което то определя като творческо тълкуване на закона. Запитващата юрисдикция следва да тълкува приложимите разпоредби на националното право.

[66] Освен ако националното право позволява това и при условие че се спазва, по-специално член 49 от Хартата.

[67] Наказание лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години.

[68] Според член 52, параграф 1 от Хартата всяко ограничаване на упражняването на право, признато от Хартата, трябва да бъде предвидено в закон. Това означава, че националните съдилища по принцип са обвързани от националното законодателство, което съдържа такива ограничения.

42. Когато определеният от националния законодател праг на тежест е достигнат, запитващата юрисдикция трябва съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 да провери дали с оглед на всички обстоятелства, отнасящи се до разглеждания конкретен случай, намесата в основните права, до която води улесняването на достъпа до чувствителни данни, е пропорционална на целта от обществен интерес за борба с това престъпление. В това отношение запитващата юрисдикция трябва да вземе предвид и да претегли всички релевантни права и интереси, включително, по-специално, причинената вреда на правото на собственост на пострадалите, защитено съгласно член 17 от Хартата, и обстоятелството, че мобилните телефони може да съдържат изключително чувствителна информация, свързана с личния, професионалния и финансовия живот на техните собственици[69]. Достъпът до тези данни може да е единственото ефективно средство за разследване и наказателно преследване на разглежданите престъпления, както и за гарантиране, че техните все още неизвестни извършители няма да действат безнаказано. Правата на трети лица[70] също трябва да се вземат предвид.

43. Що се отнася до правата на трети лица, от преписката на запитващата юрисдикция[71] е видно, че прокуратурата (Болцано) е поискала достъп до данни относно комуникациите, осъществени от откраднатите мобилни телефони, считано от 29 октомври 2021 г. по отношение на първата кражба, извършена на 27 октомври 2021 г.[72], и от 20 ноември 2021 г. по отношение на втората кражба, извършена на същата дата[73]. Тези дати показват, че исканията за достъп засягат в много ограничена степен правата на пострадалите, гарантирани по-специално от членове 7, 8 и 11 от Хартата[74]. В писменото си становище италианското правителство също посочва, че националното производство се отнася единствено до данни, които биха могли да помогнат за идентифициране на извършителя/извършителите на въпросните кражби. В случай че бъдат идентифицирани повиквания към или от трети лица, които не са свързани с кражбата, тези данни ще бъдат унищожени в съответствие с член 269 от Наказателно-процесуалния кодекс[75]. Накрая, член 132, параграф 3-quater от Законодателен декрет № 196/2003 предвижда, че данните, получени в нарушение на разпоредбите на параграфи 3 и 3-bis, не могат да бъдат използвани[76].

[69] Мобилните телефони могат да съдържат снимки, здравна информация, банкови извлечения, пароли и др. Затова кражбата на мобилен телефон може да компрометира цифровата самоличност на неговия собственик и последиците от това деяние може значително да надхвърлят загубата на неговата парична стойност. Поради това запитващата юрисдикция следва също да вземе предвид и да претегли всяко евентуално увреждане на правата на пострадалите, по-специално съгласно членове 7, 8 и 17 от Хартата.

[70] Като например пострадалите от предполагаемото престъпление.

[71] При условие че бъде потвърдено от запитващата юрисдикция.

[72] Референтен номер RGNR 9228/2021.

[73] Референтен номер RGNR 9794/2021.

[74] Въпреки че данните може да се отнасят до комуникации, осъществени към пострадалия след датата на кражбата, те в действителност не се отнасят до осъществени от пострадалия комуникации или до данни за неговото местонахождение.

[75] Според италианското правителство приложимата редакция на член 269, параграф 2 от Наказателно-процесуалния кодекс предвижда, че „[…] записите се съхраняват до постановяване на окончателно съдебно решение. За да се защити обаче поверителността, заинтересованите страни могат да поискат от съдията, който е разрешил или одобрил прехващането, да унищожи записите, които не са включени в преписката“ (тъй като те не са релевантни). Макар достъпът до данни, отнасящи се до невиновни трети лица, да е неограничен, използването на тези данни, изглежда, е ограничено от националното право, което запитващата юрисдикция следва да провери.

[76] В акта за преюдициално запитване не са обяснени нито точният смисъл на тази разпоредба, нито нейното прилагане на практика.

VI. Заключение

44. С оглед на гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалния въпрос, поставен от Tribunale di Bolzano (Първоинстанционен съд Болцано, Италия), както следва:

„Член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година, и членове 7, 8 и 11 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз

трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която задължава съда да разреши достъп на прокуратурата до данни, които са законно запазени от доставчиците на електронни съобщителни услуги и позволяват да се направят точни изводи относно личния живот на потребителя, ако тези данни са релевантни за целите на установяване на фактите и са налице достатъчно доказателства за извършването на тежко престъпление — както то е определено съгласно националното право — за което се предвижда наказание лишаване от свобода с максимален срок, не по-малък от три години. Преди да разреши достъп, националният съд трябва да извърши индивидуална преценка дали намесата в основните права, до която води предоставянето на такъв достъп, е пропорционална с оглед по-специално на тежестта на конкретното престъпление и на фактите по делото“.